ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 508 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 189 24/6 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1316 24 ՀԱԶԻՐԱՆ 1314 Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 508

20 ՓԱՐԱՁ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՁ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ ԳԷԶԵԱՆ

PUZANTION

Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Litteraire

Directeur-Propriétaire

PUZANT KÉTCHIAN

Bab-Ali Djaddessi, No. 23 _ 25.

CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

«بوزانطيون»

ارمنجه يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز وعدير مسئولى

بوزانت كچيان

محلى دائره خانى بابعالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرو

دائره مخصوصه ده

ԱՆԿԱԽ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

ՕԲՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Թէ երբ Անգլիոյ դաշտական շուները ընծաեցան Միացեալ Նահանգներու Աքթոպէյ Վերիին դրեթէ երեք, և թէ ինչ համար պէտք է կամ հանուին՞ և ոչ Անգլիա պահպանուի՞ Իռանդիոյ պես.

(Ի.)(*)

Երբ աշխարհագրական քարտէսը ձեռքերնիս առնենք և քննենք եւրոպայէ դուրս աշխարհի չորս մասերն, Ովկիանոսէն սկսելով, կ'տեսնենք որ աշխարհս այս մասին մեծագոյն բաժինն Անգլիոյ կ'վերաբերի, մինչ Ռուսը մեծ մը հող չունի հոն, ոչ ալ յոյս ունենալու։ Անցնինք Ամերիկայի որուն հիւսիսային մասին գրեթէ ½ն Անգլիոյ կ'վերաբերի, հարաւային մասին մէջ ալ բաւական տեղ ունի Անգլիա, մինչ Ռուսը մեծ մը հող չունի հոն, ոչ ալ յոյս ունենալու։ Անցնինք Ափրիկայի որուն հիւսիսային մասին գրեթէ ⅓ն Անգլիոյ կ'վերաբերի, հարաւային մասին մէջ ալ բաւական տեղ ունի Անգլիա, մինչ Ռուսը մեծ մը հող չունի այսօր նոր Աշխարհին մէջ. իր նախապէս ունեցածն ալ դարերով չկրնալով հակազդել՝ Միացեալ Նահանգաց ծախած և մէջէն ելած ըլլալով այն տէրութիւնն, որուն հանգամանքները գրեթէ այսօր և իւրը հանձ Ֆրինտայքի ոսկեհանքերը։ Դառնանք Ափրիկէ, ուր պատմականաչխոյժ հազգեցիկն ամենանշանակելի իրողութիւնը տեղի ունեցաւ նեղիայ դարուս վերջին կիսուն, այդ ան՝ձին ներքնաշխարհը անձայն անչէզի բայ-բաժին ըլլալով երկու-երեք մեծ պետութեանց մէջ, որուն մէջ ալ չէ Ռուսիա, և ոչ դարձեալ առնէի բաժին ունի Անգլիա։ Հալիւ վերջին պահուն Հապէշաստանի հետ կրնամկայութիւնն պատրաստուելին տակ և Գաղղիոյ օգնութեամբ յարաբերութիւն մը յայտնեցաւ հասատտել, որ սակայն իրեն ուղղակի օգուտ մը չի կրնար ընծեռել, մինչդեռ ամիկ 10-20 տարի առաջ բնաւ գաղթականութիւն չունցող Գերմանիա ահագին աշխարհներու տէր եղաւ հոն այսօր։ Եւրոպայի մէջ դարուս սկիզբները Ռուսիա չատ աւելի առաւելակից դիրք ունէր քան այժմ։ Ի կրճ մեծ տէրութիւն ցամաքի վրայ իրմէ զատ միայն Գաղղիա և Աւստրիա կային։ Այս վերջինս սկիզբէն ի վեր Բարելոնական ազգասանուղի տիպար մը, և գերմանական երկիրներու ներքին բաժանմամբ տևացած՝ Բրուսիա ալ Բ. կարգի տէրութիւն մ'ըլլալով, Ռուսիոյ ահ ազդելու չափ զօրութիւն ունեցած չէին։ Այնպէս որ Մեծն Նաբոլէոնի պէս չատեր ալ կ'վախնային որ Եւրոպա օր մը Խաղախ չդառնայ։ Ազգքանդր Ա.ի օրերէն ի վեր չատ փոխուած են տիրոյն իրերը։ Օսմանեան Բրուսիոյ Թագաւորաց, առաջնակարգ վիճաւորական և ազգային պետութիւն մը կազմուած է այսօր Եւրոպիոյ սիրան, որ Ռուսիոյ Արեւմտեան յատաջխաղացութեան առջեւ անդունդ մ'բացած չէ հոն։ Անդին Անգլիա, մէկ դարու համեմատական կարճ միջոցին մէջ, եւրոպիոյ հեռաւոր մէկ անկիւնէն գալով, Սախ էն իւղոս պատառը խլած, եւ այսօր 300 միլիոնի ժողովրդեան տէր եղած է, մինչդեռ Ռուսական Ասիոյ բնակչաց թիւը կովկասով, Թուրքեստանով հանդերձ, 20—30 միլիոնը չանցնիր։ Վերջին 10—20 տարուան միջոցին Ռուսսիոյ Թուրքաստանի մէջ յառաջխաղացութեանը պատճառանքց Անգլիա մէկ կողմէն Պէլուճիստանի, միւս կողմէն Պիրմանիոյի սրբերով, և Աֆղանստանն ալ իր ազդեցութեան չրջանակին մէջ պահելով։ Դէմ հակիռ այժմ Ռուսիա երկաթուղի մը չինելով վրայ է Սիպերիոյ մէջ, մինչ Հնդկաստանի ամէն կողմն երկաթուղիներով ծածկուած են չատանց։ Մոխ համրուն գլխաւոր կէտերն ալ հանդրուանները Սուէզէն Ադէն, Աւեհէն Սէյլան եւ Սինկափուրի նեղուցն ի Չինաստան Ֆիթոլիին իր ամէն առնելու Գերմանիա ըլլար Անգլիա, և Ռուսիոյ համար անորակելի չխոսրութիւն պիտի ըլլար անոնցմէ երեսի ելլալ Չինաստանի ափերուն վրայ։ Ռուսիոյ Ասիական ընդարձակ կայսրութեան մէջ ալ Անգլիա ունի իր ազդեցութիւնը, որ ամենէն աւելի Պարսկաստանի մէջ կ'զգացուի։ Ռուսիա այսօր բնաւ ձայն չունի Գերմանիոյ գործոց մէջ։ Դարձեալ, հարաւի կողմէն, գիտենք որ դարուս սկիզբը առւական պաշտպանութեան ներքև կ'գտնուէին Դանուբեան իշխանութիւնք, մինչդեռ այսօրիսմանիոյ կառավարութիւն մը կայ բաւական զօրաւոր որուն վրայ գրեթէ բնաւ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը մնացած չէ։ իսկ Սերպիոյ վրայ բաղդատական ազդեցութիւն մը կ'բանեցնէ երբեմն, բայց այնչափ միայն՝ մինչդեռ, ինչպէս ըսինք, ժամանակ մը ատոնք իրեն բերնին պատառն ըլլալու վրայ էին։ Այդ յաջողութիւնն ունեցան Ռուսք վերջին պատերազմին ալ, ուր այնքան արիւն թափելով և այնքան զոհողութեամբ իշխանապետութիւն մը կազմելով, վայրկեան մը իրը իրենց երկիրն սկսան չահագործել զայն, բայց չյաջողեց, և թէպէտ այժմ յաջողութիւնները վերահաստատուած են, բայց այն առջի հետանկարը, իշխանապետութիւնը ռուսական երկիր մը դարձնելու յոյսն խափանցնած է։ կ'ծիայ անդին Ախոս, որուն 3—4 դարէ ի վեր գրկից և հիւսիսային մասին տէր ըլլալովը հանդերձ, զգալի յառաջդիմութիւն մ'ըրած չէ հոն։ Անդին Անգլիա, մէկ դարու համեմատական կարճ միջոցին մէջ, եւրոպիոյ հեռաւոր մէկ անկիւնէն գալով, Սախ էն իւղոս պատառը խլած, եւ այսօր 300 միլիոնի ժողովրդեան տէր եղած է, մինչդեռ Ռուսական Ասիոյ բնակչաց թիւը կովկասով, Թուրքեստանով հանդերձ, 20—30 միլիոնը չանցնիր։ Վերջին 10 — 20 տարուան միջոցին Ռուսսիոյ Թուրքաստանի մէջ յառաջխաղացութեանը պատճառանքց Անգլիա մէկ կողմէն Պէլուճիստանի, միւս կողմէն Պիրմանիոյի սրբերով, և Աֆղանստանն ալ իր ազդեցութեան չրջանակին մէջ պահելով։ Դէմ հակիռ այժմ Ռուսիա երկաթուղի մը չինելով վրայ է Սիպերիոյ մէջ, մինչ Հնդկաստանի ամէն կողմն երկաթուղիներով ծածկուած են չատանց։ Մոխ համրուն գլխաւոր կէտերն ալ հանդրուանները Սուէզէն Ադէն, Աւեհէն Սէյլան եւ Սինկափուրի նեղուցն ի Չինաստան Ֆիթոլիին իր ամէն առնելու Գերմանիա ըլլար Անգլիա, և Ռուսիոյ համար անորակելի չխոսրութիւն պիտի ըլլար անոնցմէ երեսի ելլալ Չինաստանի ափերուն վրայ։ Ռուսիոյ Ասիական ընդարձակ կայսրութեան մէջ ալ Անգլիա ունի իր ազդեցութիւնը, որ ամենէն աւելի Պարսկաստանի մէջ կ'զգացուի։ Ռուսիա այսօր բնաւ ձայն չունի Գերմանիոյ գործոց մէջ։ Դարձեալ, հարաւի կողմէն, գիտենք որ դարուս սկիզբը առւական պաշտպանութեան ներքև կ'գտնուէին Դանուբեան իշխանութիւնք, մինչդեռ այսօրիսմանիոյ կառավարութիւն մը կայ բաւական զօրաւոր որուն վրայ գրեթէ բնաւ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը մնացած չէ։ իսկ Սերպիոյ վրայ բաղդատական ազդեցութիւն մը կ'բանեցնէ երբեմն, բայց այնչափ միայն՝ մինչդեռ, ինչպէս ըսինք, ժամանակ մը ատոնք իրեն բերնին պատառն ըլլալու վրայ էին։ Այդ յաջողութիւնն ունեցան Ռուսք վերջին պատերազմին ալ, ուր այնքան արիւն թափելով և այնքան զոհողութեամբ իշխանապետութիւն մը կազմելով, վայրկեան մը իրը իրենց երկիրն սկսան չահագործել զայն, բայց չյաջողեց, և թէպէտ այժմ յաջողութիւնները վերահաստատուած են, բայց այն առջի հետանկարը, իշխանապետութիւնը ռուսական երկիր մը դարձնելու յոյսն խափանցնած է։ կ'ծիայ անդին Ախոս, որուն 3—4 դարէ ի վեր գրկից և հիւսիսային մասին տէր ըլլալովը հանդերձ, զգալի յառաջդիմութիւն մ'ըրած չէ հոն։ Անդին Անգլիա, մէկ դարու համեմատական կարճ միջոցին մէջ, եւրոպիոյ հեռաւոր մէկ անկիւնէն գալով, Սախ էն իւղոս պատառը խլած, եւ այսօր 300 միլիոնի ժողովրդեան տէր եղած է, մինչդեռ Ռուսական Ասիոյ բնակչաց թիւը կովկասով, Թուրքեստանով հանդերձ, 20—30 միլիոնը չանցնիր։ Վերջին 10 — 20 տարուան միջոցին Ռուս-

(*).—Շար. երեկի թիւէն և վերջ։

Ռոյ Թուրքաստանի մէջ յառաջխաղացութեանը պատճառանքց Անգլիա մէկ կողմէն Պէլուճիստանի, միւս կողմէն Պիրմանիոյի սրբերով, և Աֆղանստանն ալ իր ազդեցութեան չրջանակին մէջ պահելով։ Դէմ հակիռ այժմ Ռուսիա երկաթուղի մը չինելով վրայ է Սիպերիոյ մէջ, մինչ Հնդկաստանի ամէն կողմն երկաթուղիներով ծածկուած են չատանց։ Մոխ համրուն գլխաւոր կէտերն ալ հանդրուանները Սուէզէն Ադէն, Աւեհէն Սէյլան եւ Սինկափուրի նեղուցն ի Չինաստան Ֆիթոլիին իր ամէն առնելու Գերմանիա ըլլար Անգլիա, և Ռուսիոյ համար անորակելի չխոսրութիւն պիտի ըլլար անոնցմէ երեսի ելլալ Չինաստանի ափերուն վրայ։ Ռուսիոյ Ասիական ընդարձակ կայսրութեան մէջ ալ Անգլիա ունի իր ազդեցութիւնը, որ ամենէն աւելի Պարսկաստանի մէջ կ'զգացուի։ Ռուսիա այսօր բնաւ ձայն չունի Գերմանիոյ գործոց մէջ։ Դարձեալ, հարաւի կողմէն, գիտենք որ դարուս սկիզբը առւական պաշտպանութեան ներքև կ'գտնուէին Դանուբեան իշխանութիւնք, մինչդեռ այսօրիսմանիոյ կառավարութիւն մը կայ բաւական զօրաւոր որուն վրայ գրեթէ բնաւ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը մնացած չէ։ իսկ Սերպիոյ վրայ բաղդատական ազդեցութիւն մը կ'բանեցնէ երբեմն, բայց այնչափ միայն՝ մինչդեռ, ինչպէս ըսինք, ժամանակ մը ատոնք իրեն բերնին պատառն ըլլալու վրայ էին։ Այդ յաջողութիւնն ունեցան Ռուսք վերջին պատերազմին ալ, ուր այնքան արիւն թափելով և այնքան զոհողութեամբ իշխանապետութիւն մը կազմելով, վայրկեան մը իրը իրենց երկիրն սկսան չահագործել զայն, բայց չյաջողեց, և թէպէտ այժմ յաջողութիւնները վերահաստատուած են, բայց այն առջի հետանկարը, իշխանապետութիւնը ռուսական երկիր մը դարձնելու յոյսն խափանցնած է։ կ'ծիայ անդին Ախոս, որուն 3—4 դարէ ի վեր գրկից և հիւսիսային մասին տէր ըլլալովը հանդերձ, զգալի յառաջդիմութիւն մ'ըրած չէ հոն։ Անդին Անգլիա, մէկ դարու համեմատական կարճ միջոցին մէջ, եւրոպիոյ հեռաւոր մէկ անկիւնէն գալով, Սախ էն իւղոս պատառը խլած, եւ այսօր 300 միլիոնի ժողովրդեան տէր եղած է, մինչդեռ Ռուսական Ասիոյ բնակչաց թիւը կովկասով, Թուրքեստանով հանդերձ, 20—30 միլիոնը չանցնիր։ Վերջին 10 — 20 տարուան միջոցին Ռուս-

(*).—Ուր ապագիրը միշտ վազրաւոր ունի։

(**).—Այս բացատրութիւններն ու վկայութիւնները հաղորդեց մեզ Վարժապետ հայ լեզուի ուսուցիչ Գ. Ս. Խաչատրեան։

բասուագիրքը Լազր բարի նշանակութիւնն էի տար։ այլ «Ծե՛ս վաշխառը և սակը բոլորովին ուրիշ բաներ են և նշանակելութիւ՛ր բնաւ չեն հասկացուած պահանջելու համար։ Տե՛ս Վաշխառութեան զեմատ երանելոյն, և ի բաց եհան զսուսանակն ի դէմոյ անտի։» Ծ. Բ.։ «Եհան զվաղատարն և կամէր դնուել դնա։» Եփրեմ. Մն։

Այս օրինակներէն ալ կ'երևի թէ վաշխառ առի նման պատճառուր և հատու գործի մ'է. ուրեմն եթէ «վաղատար»ի և «վաղր»ի կոչումներն իրարու հետ բաղդատենք, իսկոյն անոնց յատկութիւնն, և այլևս անոնց նշանակութեան սրբեր լինելուն մասին բնաւ տարակուսանք տեղի չմնար։ Հետևաբար հաստատապէս կրնանք ըսել թէ Ղազր Գատասի չէ վաշխառի, այլ երբ կը բն ալ տարբեր գործներ են։ Վաղր Նահապետ Նաբէթեան, առաջնորդ Ազգին Իսրայէլի մ'է. այն ինչ վաղատարը պատանեաց և հատու՝ ուրեմն առ մ'է։

Ղեւտնգ պատմիչ էզ 8 կ'երթայ կէտ բառը։ «Բարկացեալ զօրավարին ի վերայ իշխանին՝ ձգէը ղնոյն։ որ ի ձեռին զհետ նորա»։ Մեծ Բառգիրքն այս վարդ բառը կ'բացատրէ այսպէս. «Բարանունք, գաւազանց ցուպ։ վարիչ» և կ'աւելցնէ. «Տե՛ս Վրդ»։ Բառգրքի առած նշանակութիւնները գաւ-ձեալ չեն հասկացուած նոյնը խնդրոյ նիւթ եղած բառին նշանակութեան։ Վաղր իր իսկական ձեւով արդէն բացայայտ է, քանի որ պարսկերէնէ փոխառնուած բառ մ'է։ Տե՛ս Հիւբշման, Աբզե. Գրամմատ. էզ 214։ Այս վարդ բառի ծագումը պարզ է, և կընանք ուղղակի քոր նշանակութիւնն, և ձգտել գրութիւնը։ Վաթզ պահլաւ բառ մ'է. vazr—վաղր առաւոտեան վարդ զաս։ վաղր քառը նոր պարագի մէջ հնչափոխութեամբ օրէնքով դարձած է ըստ—գուրզ, ինչ որ հիմակ իր գործածութեան պիտի հայ դաւառաբարբառներու մէջ, և նշանակութեամբ կը համապատասխանէ վաղր բառին։ Այն է հասպ, վայտեայ կամ երկաթեայ գործի մը, լասիոի կամ մանգաղի նման, վերջին ծայրը դնտաձև, երկաթապատ և գամերով ամրացած։ Ուրեմն նշանակութեամբ և առուգաբանութեամբ վաղր, վաղ և գուրզ նոյն բառերն են։ Բայց դեռ ուրիշ ապացոյց մ'ևս կայ, որ չատ ծանրակշիռ է։ Նորերս կարդալ աղջկանց վարժարանին մէջ գտնուած է Փոստ. Բիւզանդի գրչագրի օրինակ մը, որու մէջ երիս տեղ, չատ լաւ ընդհանրի գրուած է Վարոսոց։ Դ. Դպ. Ժե. Ի. Գլխ։ [*] Ուստի, բուն բառն է Վազ։ Ասկէ կ'երեւի, թէ Վազ և Վազրաոց բառերը գոյութիւն չունին հայ լեզուի մէջ, և միայն սխալ ընդհերգման եւ գրութեան պատճառաւ մուտ գտած են հոն և ատիճ եղած են չատ թիւր ըմբռնումներու։ Արդ, այս փոքրիկ հետազոտութիւնէն կ'եզրակացնենք. 1. Փոստ.ի գրչագրի նոր ընդհերգման հաւանիլ պէտք է կարդալ Վաղրաոց, որպ արմատն է Վազր։ 2. Վաղր պահլաւերէն բառ մ'է, vazr, որ նոր պարսկերէնի մէջ դարձեր է gurz [գուրզ] և ջնջոյ ջախջախող պէնք մ'է. բոլորովին նոյն իր նշանակութեամբ վաղր բառի նշանակութեան։ 3. Ղևտնդ պատմիչ նոյն վաղր բառը կ'գործածէ վարդ ձեւով։ համեմատ Վազ և Ֆռոզ. և 4. Ս.յսուհետև պէտք է կարդալ Վազ և Վազրաոց, ուր որ մեր մատենագրութեան մէջ ցարդ կարդացուած է Վազ և Վազրաոց, որովհետև վերջին երկու բառերը միայն սխալ ընդհերգման արդիւնք են։ (**)

Վ. ԹՈՒՇՈՒՄԱՆԵԱՆ

Կարին

Սանասարեան վարժարան

(*).—Շար. երեկի թիւէն և վերջ։

(**).—Այս բացատրութիւններն ու վկայութիւնները հաղորդեց մեզ Վարժապետ հայ լեզուի ուսուցիչ Գ. Ս. Խաչատրեան։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՎԱՂՐ ԹԻ ՎԱԶՐ

«Վաղր» բառը մեր մատենագրութեան մէջ գործածուած է երկու ձեւով՝ վաղր և վազրաոց։ Գործածութեան տեղերէն կարելի է ճշտել անոր նշանակութիւնը, և գաղափար մը կազմել վրէ անձամբ մեզ ներկայացող առարկային ձեւին և յատկութեան վրայ։ Առաջին ձեւը՝ վաղր կ'պատահի հետագայ նախադասութիւններուն մէջ։ Ձեհար վաղեցէ զգլուխ ենոնդայ և ցրուեաց զնովքեան ի յաջոնդ և ձայնիսի շանձանէ վաճանեցաւ»։ Խորն. Բ. Գիրք. ԽԶ. գլ.։ «Վաղբէ զինպէցուցեալ ձեղքէր»։ Ցովհ. Կրկր.։ «Վաղբէ+ և տապարօք և տանձք»։ Ցովհ. կթ.։ «Ունէր զվազր ի ձեռքսդ բարձից էբրև պատ բոքենաց»։ Ոսոպել։

Երկրորդ ձեւն է վազրաոց։ «Անդէն ի յարքունաւոր հասանէին բազում ապաւորք, վառեալք, սուսերաւորք, նիզակաւորք, վազրաոցք, սակրաւորք, սունաւորք և ապարանիւրք հեռակաք»։ Փոստ. Բուզ. Դ. դպ. Ժե գլ. էզ 118։ «Զորիք հարիւր հազար զօր կուռ վառեալք..... Ն. նիզակաւորք, սուսերաւորք, աղեղնաւորք, անվրէպք, կոթնիկք, վազրաոցք, սակրաւորք»։ Փոստ. Բուզ. Դ. դպ. Ի գլ. էզ 130։

Վերոյիշեալ օրինակներէն կ'երևի թէ վազր գործի մ'է որուն հարուածը կ'ջախ, կ'ջախջախ և կ'նմանի զարկի կռանի, ինչպէս Ուռպելեան որոշակի կ'ըսէ։ Բայց եթէ զարմանալի կէտ մը կայ, այն է թէ բառգրքերը վազր կ'ընդունին իբրև կարճ, տափակ սուր մը։ Ինչպես կարելի է այսպիսի ենթադրութեան մը յանգիլ՝ բան իւր օրինակներուն մէջ դիտելով։ վազր սուրէն տարբեր գործի մը պէտք է լինի, որ Բուզանդ իբրև առանձին զենք կ'յիշատակէ։ «.... սուսերաւորք..... վազրաոցք»։ Հայկազեան

ԱՆԱՀԱՍ ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ՓԱՇԱՆ

Մահաւանաք.— Ախալքի Խոջապաշար գիւղին մօտ, չէն։

Ս. Ազգերիկ, նշանաւոր վանք, Թոնկրի մէջ մրցած ազգիկ մը կենդանացնելուն կ'ըսուի գերեզմանոյ (գոռնելի—ածուխ) Ս. Աչքերէն. չէն. ուրեմն միաբանութիւն։

Ս. Կիրակոս.— Մօտիանի Գղնիս գիւղին մօտ. 4 ժամ հեռի, հաչախաւոր ուխտաւորի, որ ցայսօր ամէն վարդավառի, կ'ղոհդին բաց խոյ-թիւ հասէ ու աքաղաղէ 500է չափ ոչխար, ռուբլ և Հայ 2—3000 ուխտաւորներ։ ամենաբոյժ կարողութիւնն ախանաուենի կ'հաստատուն։

Ս. Գէորգ.— Մօտիանի Գրձինք գիւղին մօտ, կանգուն, անբնակ, ուրեմն 200 ընկոյզի ծառ, ուխտաւորը կընայ ուտել, բայց տանողի տունը կը քանդուի։ 3 ժամ հեռի։

Ս. Դանիէլ.— Մօտիանի Աչտներ գիւղին մէջ, կանգուն։

Կոլվո գիւղն ունի 12 սրբատեղիներ, Ս. Աստուածածին, Գաղաղէլ, Ս. Փրկիչ, Ս. Յովհան, երեք-Մանկունք, Ս. Գէորգ, եւ ուրիշ վեց ալ որոց անունները չկրցի գտնել։ Միայն երեք-Մանկունքը չէին է։

Ս. Յովհաննէս, երեսն գիւղին մօտ, աւեր։ 4 ժամ հեռի։

Այս և ուրիշ չատ մը սրբատեղիներ որ անծանօթ են, բաւերպաշտ ժողովուրդն իր սիրական մէկ սուրբին անունով մկրատած, չատուկ ուխտի օրեր ահմանած, ամէն տարի կ'երթան և զեր, ոտնելու վազելով, թմբուկներով ու իրախանքով։ Այս ուխտագնացութիւնը մինչև հիմա կ'կոչուի ղբ-հատելի կ'ըսուի, զոր մեկնոց պարսկագէտ բարեկամն Վարդան էի. Զուխաճեան իրեն ազատագրում ղբաղ-ղբ կոչուած պարսկերէնն բառին, որ կ'նշանակէ «ուրախութիւն-եկեղեցւոյ։»

Ե. Ս. ԹՈՒՇՄԱՆԵԱՆ.

Բաղէշ

ՀԱՑՔ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ.

(Թղթակցութիւն Բիւզանդեայ.)

Փիլիպէ, 22 Յնս. 98.

*Տեղւոյս Հայ հասարակութիւնն ամսոյս 16ին, երեքշաբթի օր, ցաւալի կորուստ մ'ունեցաւ։ Տ. Աբրահամէս քհնյ. Բուսմալքեան, յետ երկամեայ տաժանելի հիւանդութեան, կնքեց իր մահկանացուն։ Հանգուցեալն օծման և յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարեցաւ նոյն օր մեծ չքով։ Եկեղեցին երիս դասերուն մէջ կ'նչմարուելին քաղաքիս քրիստոնեայ օտար հասարակութեանց հոգեւոր իշխանութեան ներկայացուցիչներն։ ամէն ազգէ և ամէն դասակարգէ հոծ բազմութիւն մը խռնուած էր եկեղեցիին մէջ՝ վերջին յարգանք մը տալու այս առաքինասէր քահանային որ ամէնէն յարգուած ու սիրուած էր միչտ։ Երբ յուղարկաւորութեան թափօրն եկեղեցիէն դուրս ելաւ՝ Պուլկար եւ Ցոյն Միայբ-եկեղեցիներու զանգակներն ալ սկսան հնչել տխրագին։ Պուլկարաց արքեպիսկոպոսարանին առջեւ գտնուած կ'սպասէր Տ. Անթիմոս արքեպիսկոպոս՝ իր փոխանորդով միասին և ուրիշ տարբեր պաշտօնեաներու հետ մտնելով և եկեղեցական զարդերով։ Երբ հանգուցեալն դագաղն հասաւ հոն, ալեզարդ արքեպիսկոպոսն հոգեհանգստեան աղօթք մը և Աւետարան մը կարդաց, յետ որոյ թափօրն ուղղուեցաւ նորէն եկեղեցի՝ ուր ամփոփուեցաւ հանգուցեալն մարմինը՝ կառավարութեան մատնաւոր պատուոյ հետ։ Հանգուցեալ Տ. Աբրահամէս քհնյ. Բուսմալքեան ունեցալ չէր, հազիւ իր մայրենի լեզուն կ'հասկնար ու կ'խօսէր. սակայն գնահատելի էին իր բարեմասնութիւնները, զորս հաղուագիւտ է տեսնել եկեղեցական համակարգ պաշտօնեաներու վրայ։ Իր ջահանայացման առաջին քառսունքին մէջ մնաց է երէցկիին, գժբախտ քահանան ամուրիութեան դատապարտուած էր իր կոչման առաջին օրէն և երկիւղած մնաց իր սրբութեան մինչեւ իր կեանքի վերջինէրը, միչտ ամբաստիր և անարատ։ Նահանջանդիր էր եկեղեցական կարգապահութեան. աղքատասէր էր. ո՛չ միայն բախտին հարուածներէն վատնգուած իր ազգականներուն կ'օգնէր նիւթապէս, այլ քանի մը տասնեակ թշուառ ընտանիքներու օրապահիկը կատար ձեռքի տակէ։ Անշուշտ կ'ապրէր ինքզինքէն աւելի։ Անկուշտ տեսնուած է, ձմեռ ըլլան, քանի մը բեռ փայտի և ածուխի տալ չէր խնայեր այս ու այն կարօտեալներու առաջնորդելը։ Ըսի թէ ուսեալ չէր, բայց բարեկամ և սիրահար էր ուսման, կ'սիրէր վարժարաններն և իր կարողութեան չափէն չատ անդին կ'անցնէր, խրախուսելու համար վարժարաններու պաշտօնեաներն և ուսանողներն որոց մէջէն կարօտեալներուն կ'օգնէր միչտ ինքզինքէն։ Հանգուցեալ Տ. Աբրահամէս քհնյ. Բուսմալքեան դժբախտ մը կայ միայն իրը գործող մարմին, որ երբեմն կ'հրաժարի և յետոյ պարադաններու ստիպմամբ կ'վերստանձնէ իր պաշտօնը։ Անտարակոյս երկար չպիտի տեւէ այս. արդէն ազդեցիկ և խոհուն դատակարգի անձեր ձեռնարկութիւններ ընելու վրայ են՝ վերջ տալու համար այս տարտամ կացութեան։ ՌՇՏՈՒՆԻ

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՈՑ

ՍԵՐՎԷՐԱ՝ ԳԵՐԻ ԻՆԿԱԾ

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂԸ ՓԱՁԱՑԱԾ

Մեծ Ճակատամարտը մղուեցաւ, եւ չհաւնեցաւ։

Ռազմական Ռվիհաւոն վրայ փառքով ծածկուած Ամերիկեան ջերտուր եւ առաւելազոյն դրօշն Ամերիկայի վրայ եւս յաղթականապատուեցաւ։

Սամսոն հաւատարեցաւ Տիւէյի, եւ գերազանցից իսկ զոյն։

Մողուն յաւտակը Մոնդոնս ծովախոչին խեղճ փայտակոյ մարտանաւերը մինակ չեն ննջեր այսօր։ Մերվերայի խորհուրդ գրահաւորներն եւս նոյն Ջրային գերեզմանին մէջ թաղուեցան։

Մեչի արկածին վրէժն Ամերիկացիք երկարող անդամ լուծեցին։ Մասնաւոր գոհունակութիւն մը զգացած պէտք է ըլլան մանաւանդ բնիկները տեսնելով նոյն Վիսկոնս գրահաւոր ածուղներին, որ Մեչի քնկոմելէն քիչ նաքն, եկած էր իր դիւցն եւ պէտ — պոր ցուցնել Նիւ Եորքի դէմ, ամերիկեան Ջուրերուն մէջ։ Ո՛րչափ նանրիներ ակռայ կճռտացուցին այն ատեն, մինչեւ իսկ գիւղերով ապահովական գրահաւորն օդն հանել խորհողներ կամ ենթադրողներ եղան։ Բայց դէպքերուն ընթացքը թող ուսուս որ Ամերիկացիք որոշել ժամուն օրինաւորապէս վրէժ հանին։

Իրաւունք ունէինք երեկ հաւատ չընծայելու սպանական հերքումին, որուն նայելով իբր թէ Սերվէրա ողջ առողջ դուրս ելեր է Սանթիագոյի ծո-

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀՐԱՄԱՆՆԵՐԸ

ՀՀ նախագահի 2024 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 1300-Ա հրամանը

ՀՀ նախագահի 2024 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 1301-Ա հրամանը

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀՀ նախագահի 2024 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 1302-Ա հրամանը

ՀՀ նախագահի 2024 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 1303-Ա հրամանը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

ՀՀ կառավարության 2024 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 1586-Ն որոշումը

ՀՀ կառավարության 2024 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 1587-Ն որոշումը

ՀՀ կառավարության 2024 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 1588-Ն որոշումը

ՀՀ կառավարության 2024 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 1589-Ն որոշումը

**ՀՀ կառավարության 2024 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

Ամերիկահայ մամուլը ուշադրությամբ հետևում է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահական ընտրությունների նախապատրաստական աշխատանքներին։ Ընտրությունները տեղի պիտի ունենան 1916 թ. նոյեմբերին։ Ընտրությունների նախօրեին ամերիկահայ մամուլը ուշադրություն է դարձնում նաև հայ ազգաբնակչության ներկայացուցիչների ընտրությունների վրա։ Ամերիկահայ ազգաբնակչությունը ներկայացնող ներկայացուցիչները ընտրվում են ամերիկյան ընդհանուր ընտրությունների միջոցով։ Ամերիկահայ մամուլը ուշադրություն է դարձնում նաև հայ ազգաբնակչության ներկայացուցիչների ընտրությունների վրա։ Ամերիկահայ ազգաբնակչությունը ներկայացնող ներկայացուցիչները ընտրվում են ամերիկյան ընդհանուր ընտրությունների միջոցով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

Ամերիկահայ մամուլը ուշադրությամբ հետևում է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահական ընտրությունների նախապատրաստական աշխատանքներին։ Ընտրությունները տեղի պիտի ունենան 1916 թ. նոյեմբերին։ Ընտրությունների նախօրեին ամերիկահայ մամուլը ուշադրություն է դարձնում նաև հայ ազգաբնակչության ներկայացուցիչների ընտրությունների վրա։ Ամերիկահայ ազգաբնակչությունը ներկայացնող ներկայացուցիչները ընտրվում են ամերիկյան ընդհանուր ընտրությունների միջոցով։ Ամերիկահայ մամուլը ուշադրություն է դարձնում նաև հայ ազգաբնակչության ներկայացուցիչների ընտրությունների վրա։ Ամերիկահայ ազգաբնակչությունը ներկայացնող ներկայացուցիչները ընտրվում են ամերիկյան ընդհանուր ընտրությունների միջոցով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

Ամերիկահայ մամուլը ուշադրությամբ հետևում է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահական ընտրությունների նախապատրաստական աշխատանքներին։ Ընտրությունները տեղի պիտի ունենան 1916 թ. նոյեմբերին։ Ընտրությունների նախօրեին ամերիկահայ մամուլը ուշադրություն է դարձնում նաև հայ ազգաբնակչության ներկայացուցիչների ընտրությունների վրա։ Ամերիկահայ ազգաբնակչությունը ներկայացնող ներկայացուցիչները ընտրվում են ամերիկյան ընդհանուր ընտրությունների միջոցով։ Ամերիկահայ մամուլը ուշադրություն է դարձնում նաև հայ ազգաբնակչության ներկայացուցիչների ընտրությունների վրա։ Ամերիկահայ ազգաբնակչությունը ներկայացնող ներկայացուցիչները ընտրվում են ամերիկյան ընդհանուր ընտրությունների միջոցով։

ՄԱՔՍՈՒՍՅԱՆ ՏԻՐՈՒՆ ՈՐԴԻ

— Մեր ամեն Հարսնեւ մէնեկը ծո-
ռիկ.
— Ուռուսաստանի՞ց, օրիորդ, ըսաւ:
— Մոսկ է, բարեկամս:
— Չուռացէք ինչպէ՞ս ըսիք, որ մեր
օրիորդ Ին Հոլ մեծ հարստութեան մը
տէր դառնայ, եւ ձեզի հետ ամուսնա-
նայ, որ դուքսի մը պատուանունը
ձեռք բերէք. ոչ, ոչ, ոչ, ես չեմ ուզեր
որ ձեր մարդը ըլլայ ինծի համար:
Մենք ձեզ կը մոռնանք եւ կ՚ուրա-
խանանք, որ ձեզմէ ազատեցանք:
— Ներեցէք, տիկին, ես ձեզ չեմ
ուզեր, ես կ՚ուզեմ միայն ձեր դուստ-
րը, որ ինծի հետ ամուսնանայ:
— Ա՛յ, ինչպէ՞ս կ՚ուզէք, որ ես
ձեզ տամ իմ աղջիկս, որ ինծի հետ
ամուսնանայ եւ ինծի համար ալ ի-
նչպէ՞ս կրնայ ըլլալ, որ ես ձեզ տամ
իմ աղջիկս, որ ինծի հետ ամուսնա-
նայ